

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VII. Scientia media non tollit voluntatis humanæ libertatem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

Deus consensum Petri, non in causa videt, sed in ipso consensu.

causa, in illa enim nihil est quod antecederet connectatur magis cum consensu, quam cum negatione consensu, sed hanc Petri determinationem, seu consensum videt in ipso consensu, seu quia est futurum. Unde, sicut supra diximus de futuris contingentibus absolutis, ita hic dicimus de conditionatis, Deum scilicet illa cognoscere in seipsis immediate: licet namque futurio conditionata modò nihil sit, ad hoc tamen ut aliquid cognoscatur, non requiritur ut actu existat, cum & praterita cognoscantur: possibilia etiam, imò & impossibilia, actum intellectus terminant, ut supra fuisset dictum est. Ad hoc ergo ut cognoscantur hæc futura, sufficit quòd si ponatur talis conditio, habitura essent existentiam.

SECTIO SEPTIMA.

Scientia Media non tollit voluntatis humanæ libertatem.

I. Obij. Scientia Mediam tollere libertatem.

Præcluditur responsio de paritate scientia visionis.

II. Hoc argumentum circa libertatem aquè urget adversarios.

III. Scientia conditionata non est simpliciter antecedens, siquæ non tollit libertatem.

IV. Vt prius ostenditur scientiam conditionatam, esse simpliciter consequentem.

OBJICITUR itaque septimò: Scientiam Mediam tollere libertatem: posito enim auxilio & hac scientiâ, qua scilicet Deus novit, si auxilium, seu inspiratio detur Petro in talibus circumstantiis, ipsum consensurum; hoc, inquam, auxilio posito & scientiâ qua Deus novit, si detur, habiturum effectum, non potest non sequi consensus. Nec dicas eodem modo rem hic se habere sicut in scientia visionis, quâ posita, quamvis non possit non sequi effectus, non tamen tollitur libertas: hoc, inquam, non satisfacit; scientia enim visionis supponit effectum, seu consensum absolutè futurum, sicque eum subsequitur; at verò scientia conditionata antecedit consensum, nam antecedit auxilium, quod est causa consensu; hæc enim scientia dirigit Deum ad auxilium conferendum: ergo per eam antecederet inducitur in voluntatem necessitas, sicque tollitur libertas.

Sed contra primò: nam secundum contrariæ sententiæ auctores, videt Deus, si detur prædeterminatio physica, voluntatem liberè consensuram: si ergo scientia conditionata prædeterminationis, purificatâ conditione, seu posita prædeterminatione, juxta illos non tollit libertatem voluntatis, quomodo eam tollit scientia conditionata auxilii indifferentis?

Ad argumentum itaque dico, scientiam conditionatam non esse quid simpliciter antecedens consensum, sed solum secundum quid; supponit namque consensum aliquo modo futurum, nempe conditionatè: nisi enim Petrus, si daretur tale auxilium, esset consensurus, non posset Deus habere hujusmodi scientiam conditionatam, utpote quæ non minus supponit objectum suum conditionatè futurum, quam scientia visionis supponit illud futurum absolutè.

Per Scientiam ergo conditionatam ideo solum novit Deus, Petrum, si ponatur in his circumstantiis, consensurum, quia reipsâ in iis est consensurus, sicque est quid consequens; unde & necessitas, si quam inducit, est similiter consequens, cum simpliciter fuerit in potestate Petri efficere ut Deus hanc scientiam non habuisset, sed contrariam; si enim Petrus, posita vocatione, non fuisset consensurus, Deus non scivisset, ipsum, si eam haberet, consensurum, sed non consensurum. Sicut ergo hæc scientia conditionata Dei fuit, ut ita dicam, in potestate Petri, qui scilicet eam potuisset impedire, & hac de causa est simpliciter consequens;

ita quicquid ad illam sequitur, necessariam cum ea habens connexionem, censi debet consequens, cum non minus in potestate Petri sit, potueritque illud impedire, quam scientiam, imò impeditâ scientiâ, de facto impedivisset.

Res hæc ulterius declaratur: Petrus, posita inspiratione, in instanti A elicit consensum liberè; nam est actus meritorius, & si inspiratio esset ad opus præceptum, illam rejiciendo peccaret; ergo liberè consentit vel non consentit, ergo verum erat dicere, si in instanti A detur ipsi inspiratio, consentiet liberè; ergo si homo quispiam, vel Angelus, diceret, Petrus, si in instanti A habeat talem inspirationem, liberè consentiet, verum diceret; ergo scit Deus, hanc ejus propositionem seu actum esse verum, cum necessariò sciat omne scibile; ergo novit objectum ita se habere, sed hoc cognoscit per scientiam conditionatam, cum objectum sit conditionatum, ergo hæc scientia non tollit libertatem, cum per eam judicet Deus, Petrum si eo instanti habeat talem inspirationem, liberè consensurum, alioqui hæc scientia seipsam argueret falsitatis.

Dices primò: Scientia conditionata supponit solum futuritionem conditionatam consensu, non absolutam; ergo antecedit consensum, sicque, cum stante illâ, non possit non sequi effectus, qui per illam prævidetur futurus, inferet voluntati necessitatem, idque antecederet, cum omnia principia antecedentia, necessariò connexa cum effectu, ferant secum necessitatem, & libertate privent.

Respondetur, ex duplici capite peccare hoc argumentum; primò, quòd supponat scientiam conditionatam esse principium influens in consensum; cum nihilominus hæc scientia non sit principium influens, sed quid tantum remotè applicans principia influentia; ab his autem desumitur mensura libertatis vel necessitatis actus elicti: si enim applicans sit liberum, principia autem immediata, & influentia quæ applicat, necessaria, actus horum naturam sequetur, & erit necessarius. Unde è contrario, si Deus (ut cum erroneè statuebant nonnulli ex antiquis Philosophis) necessariò ageret ad extra, si tamen eandem voluntatem humanam vel Angelicam tunc produceret, quam modò produxit liberè, non minus liberè actus suos eliceret, hæc voluntas, quam modò eos elicit: quod signum est, libertatem, vel necessitatem actuum adæquatè provenire à principis tantum immediate influentibus.

Secundum, in quo peccat hoc argumentum, est, quòd scientiâ conditionatam velit simpliciter antecedere consensum Petri absolutum; non enim illum antecedit simpliciter, sed tantum secundum quid: tum quia, ut supra dixi, est in nostrâ potestate efficere, ut Deus hanc scientiam conditionatam non habuerit: tum quia scientia hæc supponit consensum aliquo modo futurum, nempe conditionatè. Quamvis ergo ponatur scientia conditionata ante absolutam existentiam consensu, non tamen præcedit consensum simpliciter; id enim solum præcedit simpliciter, quod nullo modo supponit consensum futurum; hæc autem scientia supponit consensum aliquâ ratione futurum, in esse scilicet conditionato, sicque pendet à libertate aliquo modo, nempe conditionatè exercitâ, eamque subsequitur; nihil autem necessitat nisi quod simpliciter antecedit consensum, seu quod nullo modo supponit libertatem exercitam, ne quidem conditionatè.

Dices secundò: actus aliquis, ut liberè producat, procedere in statu absoluto ab iisdem principis debet, à quibus prævidebatur processurus conditionatè; hic autem mutantur principia; cum enim

V. Perseverantia scientia conditionata cum libertate, magis in particulari declaratur.

VI. Dices, scientia conditionata præcedit consensum absolutum.

VII. Scientia Media non est principium influens, sed quid applicans principia influentia in consensum.

Libertas, vel necessitas actus provenit à principis immediate influentibus.

VIII. Scientia conditionata non antecedit simpliciter consensum absolutum.

Quod supponit futuritionem conditionatam, non antecedit simpliciter consensum absolutum.

IX. Quæ sententia est in statu absolute ab ipsam provenit.

eadem principii debet, a quibus praevidetur processus in statu conditionato.

enim in statu conditionato, solum videretur consensus Petri processurus ex principiis indifferentibus, in statu absoluto additur novum principium, scientia scilicet conditionata, quae necessariam habet connexionem cum consensu, ita ut illa stante, non possit non elici. Respondetur, non addi novum principium proximum ac simpliciter antecedens, & influens in consensum, sed tantum principium remotum ac subsequens, supponensque consensum aliquo modo futurum, & in eum nullum habens influxum, sed tantum applicans principia influentia, ut dictum est num. septimo: hujusmodi autem principium, ut dixi, non officit libertati, cum eam supponat aliquo modo exercitam.

X. Consensus conditionatus aliquo modo subsequitur consensum absolutum, & ab eo dependet.

Addo ulterius, consensum conditionate futurum subsequi quodammodo consensum absolute futurum; nisi enim Petrus absolute foret consensus per hanc inspirationem actu a parte rei positum, non esset consensus conditionate, seu si poneretur. Cum ergo scientia conditionata supponat consensum conditionate futurum, & hic, ut dixi, aliquo modo subsequatur consensum absolutum, & ab eo futuro dependeat, scientia etiam conditionata est aliqua ratione posterior consensu absoluto, & ab eo similiter dependens.

SECTIO OCTAVA.

Utrum Deus cognoscat futura disparata; aut etiam impossibilia.

I. Quid per propositiones disparatas intelligatur.

DISPARATA illa vocantur, quorum unum nullo modo ad inferendum aliud conducit: ut, Si Aquila volat, Petrus peccabit; & alia id genus. Videtur ergo, haec etiam a Deo cognosci debere: haec enim propositiones vel sunt verae vel falsa, non minus quam aliae de objectis vel conditionate, vel absolute futuris: nec enim minus videntur contradictoriae haec duae propositiones, Si Aquila volat, Petrus peccabit; Si Aquila volat, Petrus non peccabit, quam haec, Aquila volat, & Petrus peccabit: Aquila volat, & Petrus non peccabit, cum idem utrobique sit objectum.

II. Prima opinio est futura disparata a Deo cognosci.

Hujus resolutionis quaestio ex eo dependet, ut sciatur, quem sensum hujusmodi conditionales propositiones disparatae faciant. P. Suarez in hoc Opusculo, lib. 2. c. 6. n. 4. ait, illas concomitantiam solummodo, seu coexistentiam illorum duorum inter se importare, sicque veras esse si res illae sibi coexistant; sin minus, esse falsas. Addit tamen, improprium esse modum loquendi, & propositiones illas aptius explicari per particulam quando, ut, Quando hoc fuerit, alterum etiam erit, quam per particulam conditionalem si.

III. Explicari nequeunt haec propositiones per particulam quando.

Sed contra hoc est, nam licet explicari fortasse possint haec propositiones per particulam temporalem quando, ubi utraque pars est de praesenti, vel de futuro; at ubi altera est de praesenti, altera de futuro, ut in exemplis adductis, Si aquila volat, Petrus peccabit &c. non possunt haec propositiones enunciari per particulam quando, nec significatur coexistentia illorum objectorum cum alterum sit de praesenti, alterum de futuro, sicque non coexistunt.

IV. In propositionibus conditionatibus semper importatur illatio.

Imò in istis propositionibus, etiamsi ponatur utraque pars de praesenti, vel utraque de futuro, probabilius est, nunquam importari meram concomitantiam, sed quandam illationem, ita ut id quod importatur sub conditione, sit aliquo modo con-

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

ducens ad positionem alterius. Sensus itaque harum propositionum, Si aquila volat, Turca saltat: si Petrus peccabit, Paulus dormiet &c. est instar aliarum propositionum conditionalium & universim innuit connexionem inter partem quae sub conditione importatur, & aliam, nec quancunque connexionem, sed talem ut pars illa conducatur aliquo modo ad inferendam aliam. Unde, aliud sine dubio affirmat, qui dicit, Si Petrus cras petierit librum a Paulo, dabit ei; & qui dicit, Si cras gallus canet, Petrus dabit Paulo librum, in prima enim propositione insinuat, petitionem habere influxum aliquem in donationem libri, quod nec est, nec innuitur in secunda.

XI

V.

Quid ad rationem contradictionis requiratur in conditionatibus

Ad id quod opponebatur, nempe, has & similes propositiones, Si aquila volat, Petrus peccabit; Si aquila volat, Petrus non peccabit, esse contradictorias. Respondeo, non esse contradictorias, sed utramque esse affirmativam, & falsam. Quod utraque sit affirmativa, patet, quia propositio conditionalis, secundum Dialecticos, est hypothetica, cujus quatuor sunt species, copulativa, disjunctiva, conditionalis, & causalis: tamdiu verò propositio hypothetica est affirmativa, quamdiu copula, seu id quod est instar copulae (quod in conditionali est ipsa conditio) non negatur, ut in his duabus propositionibus contingit. Quod verò utraque sit falsa, probatur; importat enim prima propositio, volatum aquilae esse aliquo modo causam peccati Petri: secunda è contrario denotat, esse aliquo modo causam negationis peccati illius; quorum utrumque est falsum.

VI.

Quae propositiones conditionales sint contradictoriae.

Ut ergo sint contradictoriae haec propositiones, adhiberi debet regula, quam ad efficiendam propositionem contradictoriam Dialectici adhibendam praescribunt, & in propositionibus hypotheticis est omnino necessaria; nempe, ut particula non toti propositioni praefigatur; unde, contradictoria hujus, Si aquila volat, Petrus peccabit, non est haec, Si aquila non volat, Petrus non peccabit, sed haec, Non si aquila volat, Petrus peccabit, & haec propositio est vera, idque licet de facto & aquila volet, & Petrus sit peccaturus; haec enim particula negativa non negat vel volatum aquilae, vel peccatum Petri secuturum, nec etiam utrumque simul, sed solum negat volatum aquilae quidquam huc & nunc conducere ad inferendum peccatum Petri; quod est verum, nisi Petrus ex volatu aquilae sumpturus sit occasionem peccandi, quod ut plurimum non contingit.

VII.

Regula pro dignoscendis propositionibus conditionatibus.

Unde etiam, ut rectè advertunt Dialectici, conditionalis propositio rectè resolvitur in causalem, & ex hac à posteriori discerni potest veritas ejus vel falsitas: illa enim conditionalis de futuro, cujus postea causalis est vera, fuit vera, & è contra: sic ergo, cum haec propositio sit falsa, Quia aquila volabat, Petrus nunc peccat, ita & falsa erat illa, Si aquila volat, Petrus peccabit. Si tamen ullo modo pars conditionata juvet ad inferendam aliam, sive ut causa, vel physica, vel moralis, sive ut conditio, propositio est vera; & hujusmodi conditionata novit Deus; sed non sunt disparata: alia autem non novit, nisi forte quis propterea dixerit, Deum illa nosse, quòd novit propositionem esse falsam; sed hoc non est, quod inquirimus in praesenti.

VIII.

In sacra Scriptura non sunt conditionales disparatae.

Dices: etiam in ipsa sacra Scriptura reperiri propositiones hujusmodi conditionales disparatas: sic enim libro 4. Regum, cap. 13. dixit Elizeus Propheta ad Regem Joas, Si percussisses sexies aut septies (terram) percussisses Syriam usque ad consumptionem: quae autem connectio inter percussorem illam terrae,

